

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину помісну Українську
православну церкву!

Часопис Волинської єпархії
Православної церкви України

№ 4 (221), квітень 2023 р.

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ високопреосвященнішого Михаїла, митрополита Луцького і Волинського, боголюбивим пастирям, чесному чернецтву та всім вірним Волинської єпархії Православної церкви України

**Христос воскрес!
Дорогі брати і сестри!**

Чого шукаєте Живого між мертвими?
Нема Його тут, Він воскрес.
Лк. 24, 5-6

Радісним привітанням наповнює нас ця хвилююча новина, яку найперше від ангела почули жінки-мироносиці, прийшовши за юдейським звичаєм помазати тіло померлого Ісуса. «Підійте швидше, скажіть ученикам Його, що Він воскрес із мертвих...» – і від печери гробу Господнього рушили вони у світ, щоб із кожним поділитися цією ангельською звісткою.

Славне Воскресіння Христове – справді вселенське торжество, бо, за словами апостола, на Голгофі з Богом примирено все: і небесне, і земне – весь світ (Кол. 1, 20). Це чудо незбагненої любові воскреслого Спасителя, Який переміг смерть хресним подвигом задля нас, людей, і нашого ради спасіння.

Людство не знало більшої події, ніж Воскресіння Христа. Воно є джерелом і основою нашої віри, надії й любові, найбільшим доказом правдивості Христової науки і запевненням майбутнього воскресіння всіх нас.

На превеликий жаль, уже другий рік пасхальне торжество затьмарене кровопролитною війною, яку здійснює з «благословення» московського патріарха московитська влада проти нашої держави. Страшні муки терпить

український народ від загарбників: зруйновано міста і села, вбито й закатовано тисячі мирних мешканців, гинуть, захищаючи нас, найкращі сини та дочки Вітчизни.

Сьогодні Україна, проходячи свій хресний шлях, скорбить. Нашу Батьківщину можна порівняти з людським тілом, яке вкрите безліччю ран, що кривавіють, укрите безліччю шрамів, де рани, здається, загоїлись, але рубці залишилися. Шматується сьогодні тіло України нашими недругами, ворогами, хижакками... І ось щоби захистити себе, своє майбутнє, своїх ближніх, свою державу, сміливі йдуть і захищають. Ті, хто мають поклик душі, поклик серця, усвідомлення ситуації, ідуть і захищають – тому, що вони люблять. Той, хто не любить, героїчних подвигів учиняти не зможе. Бо кожен із нас створений за образом і подобою Божими. Творець, Який є любов, Який любить людину, віддав «Свого Сина Єдинородного, щоб усякий, хто вірує в Нього, не загинув, а мав життя вічне» (Ін. 3, 16), віддав на Голгофу. Ось це прояв Божої любові до людей! І ми ніколи не скажемо: «Господи, чому Ти нас лишив, чому щось відбувається не так, як я собі це уявляю?». Слова Спасителя завжди будуть: «Я вас народив, за ваші гріхи Я розіп'явся, для вас переміг смерть».

Саме любов спонукає сьогодні наших воїнів іти на фронт, захищати, віддавати своє життя не лише за побратима, який поряд: у цьому побратимі вони бачать маму, тата, брата, рідне місто чи село, родичів, знайомих, Батьківщину

– усіх у цьому побратимі. І він перший покладає життя своє за друзів своїх, і разом з тим за Україну, пошматовану, але живу. Рани зарубцюються, але вони завжди нам будуть говорити, скільки нас шматували... Це живе свідчення для майбутніх поколінь.

Воскреслий Господь переміг смерть, воскресне й наша Україна, подолає зло і життя восторжествує! Вірю, що ми переможемо супостата нашою звитягою, нашою силою, з допомогою наших друзів, але найбільше – любов'ю до своєї отчої землі, до своїх ближніх. Ця любов спонукатиме нас іти й шукати можливість, як знищити зло, щоб воно не заважало проживати нам мирно на рідних просторах.

Усім українцям тепер приходиться нести важкий хрест. Це наш спільний біль і смуток. Герої назавжди залишаться для нас живими. Схиливши голови перед ними, з честю будемо продовжувати їхню справу – будувати Україну. Тож маємо єднатися – і в радості, і в горі, щоб їхній подвиг не був марним. Маємо вистояти до кінця, підтримуючи один одного, і перемогти ворога. Закликаю молитися словами: «Господи, дай нам перемогу над нашим супротивником, дай нам здоров'я і можливість перенести випробування, які нам випали».

Воскресіння Христове – це перемога життя над смертю, це відкриті ворота у Царство Небесне, це наша причетність до вічності.

Дорогі брати і сестри! Сердечно поздоровляю всіх вас із великим торжеством

Воскресіння Христового! Нехай душі наші будуть наповнені миром, серця – любов'ю і вірою в перемогу, а руки – щедрістю для кожного нужденного. Особливо поздоровляю всіх захисників, які боронять нашу Вітчизну.

Вітаю народних депутатів України від Волині: Ігоря Палицю, Степана Івахіва, Ірину Констанкевич, Ігоря Гузя, В'ячеслава Рубльова, Валерія Стернійчука. Вітаю начальника Волинської обласної військової адміністрації Юрія Погуляйка, голову Волинської обласної ради Григорія Недопада і весь депутатський корпус, луцького міського голову Ігоря Поліщука, голів районних державних адміністрацій, міських рад, об'єднаних територіальних громад і сільських старост зі святом Пасхи Христової. Молитовно бажаю мудрості, патріотизму і Божої допомоги у відповідальному служінні своєму народові в цей складний для всіх нас воєнний час.

Нехай Христос, Який воскрес із мертвих, береже нас у єдності й любові, дарує пасхальну радість, перемогу та мир Україні.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і християнська любов, яка є основою життя на землі й у вічності, нехай перебувають завжди з усіма вами!

Христос воскрес! + *Михайло*
Воскресне Україна!
Пасха Христова 2023 р.,
м. Луцьк

Наша газета – у Вашу скриньку чи на монітор

Боголюб'язний читачу! Наш часопис – корисний засіб у духовному житті православного християнина. Щоб ця релігійна газета надходила Вам додому – випишіть її в будь-якому поштовому відділенні області, починаючи з будь-якого місяця.

Індекс у каталозі обласної періодики – 91241.

Ця ж газета в електронному вигляді, архів її основних публікацій, радіопередач та інших аудіо-, відео- і текстових документів, церковні новини тощо – в інтернеті за адресою: www.pravoslaviavolyni.org.ua

ХРОНІКА

У Луцьку відзначили
день народження Лесі Українки

3 нагоди 152-ї річниці від дня народження поетеси та дня університету у Волинському національному університеті ім. Лесі Українки відбулися богослужіння і заходи.

25 лютого у храмі Софії – Премудрості Божої (вул. Банкова, 9) правили подячний молебень і заупокійну літію. Відправи звершував митрополит Луцький і Волинський Михаїл у співслужінні з настоятелем і капеланом вишу протоієреєм Віктором Пушком та священником Богданом Григор'євим.

Зверталися до Господа за здоров'я всіх, хто працює і навчається в університеті, і за упокоєння душі Лариси Косач-Квітки. У молитві взяли участь ректор Анатолій Цьось, викладачі та студенти. Керуючий епархією подарував ректорові особливу мапу, де в центрі позначено наш обласний центр.

У слові високопреосвященний сказав: згадуючи видатну землячку, ми розмірковуємо, чи хочемо уподібнитися до неї. Наша пам'ять – це свідчення любові до Лесі. Адже знову в день її народження ми вболіваємо за свою Вітчизну. «Український сильний дух, перемагаючи агресію, наближає нас до перемоги. І одним із аспектів перемоги має стати перемога української мови, ідентичності», – підкреслив владика.

Того ж дня на Театральному майдані перед пам'ятником Лесі Українці служили заупокійну літію. Очолив молитву ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакин.

Невсипущий Псалтир у епархії

Традиційно у Волинській православної богословській академії під час Великого посту читають Псалтир. Цьогоріч студенти вишу приступили до цієї справи 26 лютого. В перший день Великого посту, перед читанням, відслужили уставне богослужіння. Особливість цьогорічної молитви – піднесення прохань до Господа Бога за всіх воїнів, що захищають українську землю, та за наближення перемоги над ворогом.

За повідомленням на сайті vpba.edu.ua, записки «За здоров'я» та «За упокій» у духовному виші (Луцьк, Градний узвіз, 5) можна подати на другому поверсі від 10.00 до 16.00, або на своїх парафіях з поміткою «Невсипущий Псалтир в Академії», чи за номерами телефону (067) 267-28-02, (097) 662-00-97. Подані імена поминають по декілька разів на день.

У громаді Благівірних князів Бориса та Гліба села Романів Луцького районного деканату того ж дня теж розпочали великопостове читання Книги псалмів.

Як розповів настоятель священник Денис Ключовський, тут це проводиться другий рік. Цілодобово читати Псалтир у храмі йому допомагають парафіяни. Подати записки «За здоров'я» та «За упокій», котрі прочитуються при цьому, можна через фейсбук-сторінку парафії: <https://www.facebook.com/khramborysahliba>.

Традицію невсипущого Псалтиря заснував преподобний Олександр Константинопольський (III–IV ст.), який був настоятелем обителі «невсипущих» неподалік річки Євфрат. Святий установив у монастирі безперервну молитву.

В нашій епархії цю традицію відродили. Вперше невсипущий Псалтир протягом Великого посту читали у ВПБА 11 років тому. Торік справу підтримали і в Жидичинському монастирі.

Архієрей на зустрічі
про післявоєнну реабілітацію

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл побував 1 березня в артгалереї «Образ» (Луцьк, просп. Волі, 2) на дискусії про покращення психоемоційного стану людини після війни.

За повідомленням інформаційного агентства «Конкурент» (сайт konkurent.ua), захід організував громадянський рух «Свідомі» за починком незалежного аналітичного центру «Український інститут майбутнього». Ведучим був його виконавчий директор Вадим Денисенко.

Учасники спілкувалися про те, що українці мають бути здоровою нацією не тільки фізично. Тож варто запрошувати до співпраці волонтерів, адже в їхньому середовищі є чимало хороших ініціатив.

20 квітня – благовірного
Петра Конашевича-Сагайдачного

Петро Конашевич народився в 1570–1580-х роках у с. Кульчиці поблизу Самбора, що на Львівщині, в родині дрібного шляхтича православної віри. Прізвище його, у сучасному розумінні, невідоме. Батька звали Конан (Конаш), отже Конашевич, строго кажучи, є ім'ям по батькові, а Сагайдачний – це його козацьке псевдо як вельми вправного лучника (сагайдак – сумка на стріли). Відомо, що його рід мав у Речі Посполитій неабиякі вольності, власний герб і привілей обирати віру. Охрещений у православ'ї, святий сповідував її до самої смерті.

Він навчався в Острозькій школі на Волині, першій у Східній Європі вищого рівня. Відомий український дослідник козаччини Д. Яворницький стверджує, що «десь близько 1601 року, з якихось сімейних непорозумінь, він подався на Січ». Ще молодим на козацькій раді всіх куренів Сагайдачного обрали гетьманом, він перший почав писатися «Гетьман Запорозький». Петро Сагайдачний відомий як організатор успішних походів запорозьких козаків проти Кримського ханства, Османської імперії та Московського царства.

Гетьман домігся, що уряд Речі Посполитої дав право для населення України вільно обирати віросповідання. Він – відомий меценат православних братств та опікун братських шкіл. Так, після заснування Київського (Богоявлен-

Відійшов до Творця
солдат Олег Круковець

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив голова інформаційно-видавничого центру епархії протоієрей Віталій Собко 2 березня.

У скорботному слові душпастир зазначив: сьогодні дякуємо Господу за те, що ми є справжнім народом. Багато з нас готові засвідчити своїм життям і переконати світ, що наш народ заслуговує мати власну державу. Велика подяка родині героя та «всім, хто робить усе можливе, щоб вистояти у цій страшній війні», – наголосив о. Віталій.

Лучанин Круковець Олег Васильович, 1982 року народження, був призваний на військову службу за мобілізацією 6 березня 2022 року до складу військової частини на посаду навідника егерського взводу. Загинув 22 лютого під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Новомайорське Донецької області.

Представник ВПБА на імпрезі
унікального іконопису

Викладач Волинської православної богословської академії протоієрей Василь Лозовицький 3 березня побував на відкритті виставки хатніх ікон на склі Галини Черниш «Заквітчані образи».

Душпастир передав вітання від митрополита Луцького і Волинського Михаїла та ректора духовного вишу протоієрея Володимира Вакина, наголосивши на важливості цього виду мистецтва.

У Музеї волинської ікони представлено понад двадцять оздоблених квітами робіт луцької художниці – богородичні, троїчні, миколаївські, великомучениць Варвари, Катерини й інші.

Майстриня малює на віконному склі завтовшки 3 міліметри. У її доробку понад 60 скляних образів, які знаходяться у приватних колекціях, у т. ч. за кордоном. Найбільш улюбленими роботами вважає ікони Діви Марії, Юрія Переможця, а також «Тайну вечерю» та «Молитву про чашу».

ського) братства Петро Сагайдачний з усім Військом Запорозьким вступив до нього.

Досить важливий вклад гетьмана у відновлення православної ієрархії Київської митрополії. На той час унаслідок заборони польської влади ставити нових єпископів наша церква опинилась на межі зникнення, бо вже от-от мала згаснути вища ієрархія на Україні, а отже нікому було б висвячувати й пресвітерів та дияконів. Гетьман у 1620 році запросив і супроводив до Києва Патріарха Єрусалимського Феофана III, який рукоположив кількох українських православних єпископів.

Упокоївся Петро Конашевич-Сагайдачний 20 квітня 1622 року в Києві внаслідок важкого поранення під час Хотинської битви. До останнього він піклувався про долю православ'я, школи, братства, церкви та шпиталі. Своє майно заповів на освітньо-навчальні й релігійно-церковні цілі, зокрема, 1500 золотих подарував Київській і Львівській братським школам.

Поховали славетного гетьмана козаки й кияни з великими почестями в Богоявленському храмі Київського братства.

Рішення про включення Петра Конашевича-Сагайдачного до Місяцеслова ухвалено Священним Синодом ПЦУ 21 серпня 2020 року.

Bimaliū KLIMCHUK

До речі, її «Богородиця з Дітям» прикрашає нижній храм луцького Свято-Троїцького собору.

Художниця відроджує забуту техніку іконопису на склі, складну та рідкісну. Вона перейняла її від свого чоловіка Сергія Дергая. Процес творення ікони на склі суттєво відрізняється від традиційного способу малювання – на дереві чи полотні. Зображення на склі наноситься у зворотному порядку. виправити щось неможливо.

Навчалася майстриня у Миргородському керамічному технікумі та Львівській національній академії мистецтв, за фахом – художник-керамік.

Проповідь архієрея: важливо
міцно стояти на основах віри

Про це митрополит Луцький і Волинський Михаїл говорив на завершення Божественної літургії в соборі Святої Трійці 5 березня, у першу неділю Великого посту, Торжества православ'я.

Архієрей зазначив, що православний – це той, хто правильно славить Бога всім своїм життям: як заповідав Христос, як проповідували апостоли і як навчали отці Церкви. Все інше – неправославне.

Жоден грішник, який не покається, не ввійде в Царство Небесне. Але Творець любить усіх і всім бажає спасіння: одних підбадьорює, щоб ішли, інших терпить, щоб повернулися. І так повинні всі йти до Царства. Дійде той, хто бажає цього і трудиться для цього. Вчинки наші можуть бути різними, а істина одна. На істину треба орієнтуватися, тоді прийдемо до Бога, а з Ним не страшно нічого. З Богом людина може все, всюди перебувати і змінюватися. Тому важливо триматися православної віри, стверджує високопреосвященний.

Нас можуть оточувати люди з різними віросповіданнями, які називатимуть себе й православними. Але суть не в тому, як називають, а як живуть: «по плодах їхніх пізнаєте їх» (Мф. 7:16). Якщо між ними є любов, то вони учні Христові. Хороший учень може стати хорошим учителем, зокрема, у своїй домашній церкві – сім'ї, каже керуючий епархією.

Тож нам треба твердо стояти на основах віри і любити один одного. Радіймо, що ми у православної церкви, й рухаймося вперед упевнено, наголосив владика.

Навічно в пам'яті захисник
«Азовсталі» Андрій Ніколайчук

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці 7 березня очолив староста протоієрей Володимир Подолець.

У слові душпастир зазначив, що від початку російської агресії Бог посилав нам таких людей, щоб протистояти ворогу. Серед них і воїн Андрій. Цей герой понад усе любив свою Вітчизну. Тож молимося за нього. У вічній пам'яті він буде записаний як свідок найвищої любові згідно з Христовими словами: «Немає більшої любові, ніж коли хто душу свою віддасть за ближніх своїх» (Ін. 15:13).

Старший лейтенант Ніколайчук Андрій Валерійович, лучанин, 1979 року народження, проходив військову службу за контрактом з 2015 року у військовій частині Національної гвардії України на посаді командира взводу вогневої підтримки окремого загону спеціального призначення «Азов». Загинув торік 12 квітня під час виконання бойового завдання на металургійному комбінаті «Азовсталь» у Маріуполі. Тіло героя доставили в Україну в рамках обміну з Московією.

У Липлянах буде пам'ятна дзвіниця

На території скиту Апостола Петра й Павла жидичинського Миколаївського монастиря, що в цьому селі Ківерецького деканату, постане нова дзвіниця.

Її зведуть на честь рівноапостольного князя Володимира. За повідомленням 8 березня у фейсбуці декана монастиря епархії архієпископа Константина (Марченка), дзвони пожертвувала родина загиблого воїна Володимира, який із цього села. «Вже незабаром вони будуть кликати люд на молитву в місцевому храмі», – йдеться у дописі.

Для всіх бажаючих долучитися до будівництва дзвіниці: номер карти 5168 7453 2203 5368.

Петро-Павлівський жіночий скит у с. Липляни Ківерецького деканату (Луцький р-н) засновано 2015 р. з ініціативи братії жидичинської обителі. Він знаходиться за 3 км від Жидичина. Більше як 300 років тут не було православного храму. А тепер є нова дерев'яна церква на честь апостолів Петра й Павла, яку освятив митрополит Луцький і Волинський Михаїл у грудні 2015-го. Божий дім поставили за два місяці – перевезли з обласного центру. Нині тут облаштовано сквер, працює недільна школа. Очільницею скиту є монахиня Євлавія (Стаднюк).

Молитва за упокоєння душі
Тараса Шевченка

Духовенство й миряни епархії взяли участь у відзначенні 162-ї річниці упокоєння видатного українського поета й художника.

Так, 10 березня в обласному центрі декан собору Святої Трійці протоієрей Микола Нецькар біля пам'ятника Кобзареві, що навпроти головного корпусу ВНУ ім. Лесі Українки, очолив заупокійну літію. Разом із духовенством молилися студенти Волинської православної богословської академії, представники влади та громадськості.

У слові душпастир зазначив, що Тарас Григорович любив Україну протягом усього життя і навіть після смерті. І нам заповідав так любити її. Сьогодні наші воїни захищають Вітчизну через велику любов до неї. Йде боротьба між добром і злом. А переможе добро, бо воно закладене Богом від створення світу. Ми рвемо кайдани, щоб ворог більше ніколи не зміг зазіхнути на нашу землю.

Заупокійні богослужіння та заходи відбувалися і в інших благочиннях епархії.

Чорноморець у Луцьку: відносини
в церкві мають бути кращими,
ніж у решті суспільства

Таку думку в ефірі «12 каналу» (програма «Духовна абетка») та на медіаканалі «Теоолокація» висловив релігієзнавець, богослов, доктор філософських наук, військовослужбовець і волонтер Юрій Чорноморець.

На його думку, головне покликання теолога – нагадувати людям, якою є їхня гідність, і попереджати про загрозу цій гідності. З настанням епохи тоталітаризму, реваншизму, що спостерігається в Московії, виникає не просто загроза для особистості, а й існуванню цілим націям, вважає він.

ХРОНІКА

Продовження. Початок на с. 2

«Я давно попереджав і, на жаль, це сталося, що держава-агресорка тероризує власний народ та війною пішла на українців. Інформаційна війна змінилася гарячими подіями сьогодні на фронті. І якщо ми маємо справу з таким відвертим антилюдським злом, то на цей виклик необхідно відповідати, і відповідати зі зброєю», – упевнений релігійзнавець.

Наскільки тяжко сьогодні доводиться відстоювати незалежність України, Юрій Чорноморець знає особисто. Зі снайперською гвинтівкою в руках та групою побратимів вони в перші дні повномасштабного вторгнення діяли як диверсійна група в тилу ворога – у Чорнобилі. Там утратив здоров'я і зараз лікується. А також активно волонтерить, щоб якнайбільше сучасної, професійної зброї доставити бійцям на поле бою. «Зараз триває боротьба за свободу й гідність нації. Українці протистоять тоталітаризму і світ розуміє, що він морально зобов'язаний нас підтримувати у цій боротьбі», – пояснює військовослужбовець.

У Росії вплив церкви на людей мінімальний, каже вчений. Лише 0,9 % населення є воцерковленими особами. І це, зокрема, результат правління патріарха Кирила з 2009 року. «Він запропонував реваншистську ідеологію, приправлену православ'ям, що нібито колись князь Володимир зробив вибір, який відрізняє від цивілізованого вибору Заходу, і наперед визначив долю росіян, українців, білорусів. Патріарх Кирил почав проповідати навіть те, що українці – це «різновид росіян», що вони не відмінні від росіян, не є окремою нацією, не мають своєї культури, історії, церковних традицій. З його слів, «ми – єдина Росія».

Дуже неприємно, що їхня церква бере участь у виправданні того варварства, яке коїться в Україні. Це зрада. І не випадково, що Митрополит Епіфаній, Архієрейський Собор ПЦУ подали до Вселенського патріарху і до всієї Пентархії позов на патріарха Кирила, щоб його засудили як того, хто порушує канонічні кордони в Україні, проповідує ересь «руського міра», як того, хто виправдовує воєнні злочини. Навіть 430 священників Московського патріархату в Україні й Олександрійський патріархат подали аналогічні позови», – розповів Юрій Чорноморець.

Він наголосив, що «відносини в церкві повинні бути якісними, ніж у суспільстві». Про це відомий діяч стверджував і будучи гостем програми на медіаканалі «Теолокація», який заснував протоієрей Віктор Пушко, – проєкті, що передбачає «серію бесід і зустрічей, спрямованих на поширення й популяризацію основ теології, історії, значення богослужіння та сакрального мистецтва».

Пасії. Страсний хресний хід.

Чим особливі ці відправи Великого посту
У луцькому кафедральному соборі Святої Трійці провели ці скорботні, зворушливі богослужіння, присвячені передсмертним стражданням Христа.

Чин пасії упорядкував ще святий Петро (Могила) в XVII ст. А страсний хресний хід – порівняно нова відправа, дещо подібна на так звану хресну дорогу, що служать у Католицькій церкві. У різних варіантах цю службу зверхують і в багатьох православних парафіях, однак вона досі не усталена на загальноцерковному рівні.

У 2009 р. з благословіння тоді ще архієпископа Луцького і Волинського Михаїла видавничий відділ «Ключі» нашої єпархії випустив брошуру «Пасії. Страсний хресний хід», за якою ці чини й зараз зверхують в Свято-Троїцькому соборі та інших храмах.

В основі пасії являють собою читання частини одного з Євангелій про страждання Христові після підготовчих молитов і піснеспівів. А в страсному хресному ході священнослужитель, який очолює відправу, у вівтарі бере на плече великого хреста і несе його, символічно повторюючи страждальну дорогу Спасителя. Під час процесії, що розпочинається посеред храму, обходить навколо нього і знову повертається до місця початку; проводять дванадцять стоянь із виголошуванням євангельських уривків, особливих молитов та прохань потрійної ектенії.

Згадуються не лише страждання Ісуса. Духовенство почергово возносить моління за виправлення гріховного життя і щире покаєння, за єдність та міцність православної церкви, за припинення «серед людей неправди, ворожнечі, кровопролиття», за благословіння

ВАРТО ЗНАТИ

«ЧОМУ КВІТИ НЕ В'ЯНУТЬ?»

Може, ви ще пам'ятаєте ці слова з колись популярної пісні. «Ой не в'януть, не в'януть, бо я так захотіла». Але ми зараз не про музику, а про бізнес. Одні квітникарі знають свої найбільш урожайні дати – напередодні свята закоханих та Жіночого дня. Інші ділки заздалегідь до провідної неділі виставляють на прилавки квіти, які не в'януть, зберігаються місяцями і коштують аж нітрохи не менше за живі.

Уже кілька років точиться дискусія, які квітки нести на цвинтар у поминальні дні: живі чи штучні, з пластику. Більшість жителів міста, особливо старше покоління, масово купують штучні квіти, аби вшанувати пам'ять своїх рідних і близьких, бо «вони красиві і не в'януть». До того ж, багато хто вважає, що живим дарують живі букети, а мертвим потрібне мертве.

Згадаймо в першу чергу біблійні слова, що в Бога немає мертвих, у Нього всі живі. То чому ж квіти для живих душ мають бути мертвими? Бо їх на довше вистачить? Бо нам клопітно доглядати живі квітки на могилі? Значить, так ми ставимо до пам'яті своїх близьких...

Крім морального аспекту питання, є ще й екологічний. Уся ця штучна краса – тільки шкода для живих людей, для довкілля. Старі пластикові квіти викидають на сміттєзвалище. Спалення їх забруднює повітря токсинами і тим ми дихаємо. Закопувати їх теж немає сенсу, бо пластик розкладається від 100 до 500 років, виділяючи шкідливі речовини. Зрештою, у сьогоднішні важкі часи навряд чи варто витрачати чималу суму на цей товар.

Навіть пластикові пляшки становлять меншу біду, оскільки можуть піддаватися переробці. А ось штучні квіти – ні: через складність утилізації типу пластику для грамотного сортування відходів.

Боже для України, краю нашого Волинського, за благу поміч владі, за те, «щоб Господь наш Ісус Христос заради дорогоцінних страстей Своїх милостиво охоронив усіх українських воїнів у час тяжких випробувань і зберіг їх від смертоносної рани», за швидке повернення до рідних осель українських переселенців і біженців, за добрий урожай тощо.

За традицією, пасії та страсний хресний хід у кафедральному соборі служать увечері 2-ї, 3-ї, 4-ї та 5-ї неділі Великого посту, процесією очолює митрополит Михаїл. Окремо страждальна хресна хода проводиться у Велику п'ятницю центральними вулицями Луцька.

За словами владыки, цьогорічні страсні відправи є нашою посиленою молитвою за всіх воїнів, полонених, окупованих, біженців. Хай всемілостивий Спаситель допоможе й утішить кожного страждальця.

За Батьківщину поліг воїн Володимир Матрунчик

14 березня чин похорону в луцькому соборі Святої Трійці очолив староста протоієрей Володимир Подолець у співслужінні декана Свято-Успенського округу Луцького районного деканату протоієрея Андрія Мовчанюка та інших панотців.

Скорботну проповідь виголосив протоієрей Юрій Близнюк, голова відділу у справах дітей та молоді Волинської духовної консисторії, настоятель луцького храму Великомучениці

На кладовищах накопичуються гори сміття (більшу частину якого складають штучні квіти, що відстояли «річну зміну»), яке не вивозиться і не утилізується.

Альтернативою пластику можуть стати вінки із живих квіток та хвої, живі цвітини, висаджені в ґрунт, газонна трава, сухоцвіти і свічки.

Українські кладовища колись потопали в зелені, земля була вкрита килимом із барвінку. До слова, в європейських країнах штучні квіти зазвичай заборонено приносити на кладовище, прийнято нести живі.

Квіти, як і будь-яка атрибутика, не додають духовності самі по собі. Адже найперше поминання – це молитва. Не просто прийти до священника, дати йому записку та попросити помолитися. Треба самим перехреститися і попросити «Господи, пом'яни душу такого-то» біля могили померлого. А взагалі кожен православний має кожного дня читати вранішню молитву, а в ній є прохання за живих і за померлих.

Купуючи пластикові квіти й вінки, ми грішимо проти ближнього, природи і Бога. До того ж, пластикова квітка не має нічого спільного з християнською вірою. Люди купують «пластик» з міркувань довговічності. Однак вічною повинна бути, в першу чергу, пам'ять. Виявляти пам'ять і повагу до померлих маємо не мертвими пластиковими вінками і квітами, а живими словами молитви. На могилу треба йти з чистим серцем, а не зі сміттям!

Тому краще висаджувати біля могил багаторічники, карликові чагарники або просто зробити газон без квітів. Догляд за ними буде для вас доброю нагодою частіше відвідувати могили близьких людей.

Віталій КЛИМЧУК

Катерини. Душпастир подякував батькам за виховання сина, бо той учинив по-християнськи: «Немає більшої любові за ту, коли хто душу свою покладе за друзів своїх» (Ін. 15:13). Його любов була дієва. Любити – означає бути готовим до жертвності, до ризику, бути готовим захистити від ворога тих, кого любиш. А не так, як буває: «люблять», не докладаючи зусиль.

Володимир Володимирович Матрунчик, 1982 року народження, уродженець с. Піддубці Луцького району. На Київщині, де працював, у травні минулого року пішов до Територіальної оборони добровольцем. Звідти його передислокували на південь. Загинув 10 березня в Запорізькій області. Був неодруженим, у нього залишилися батьки й сестра.

Похоронили героя на Алеї почесних поховань міського кладовища поблизу с. Гаразджка.

Молитовно вшанували митрополита Якова (Панчука)

З нагоди чергової річниці упокоєння владыки Якова духовенство кафедрального собору Святої Трійці 16 березня відслужило заупокійну літію на його могилі біля цього Божого дому.

Народився майбутній митрополит (у миру Іван) 5 жовтня 1931 року в с. Лосятин поблизу Почаєва в побожній українській родині. Яскравий відбиток на дитячу душу наклала Успенська Почаївська лавра. Тож після закінчення школи навчався в Ленінградській семінарії, потому в духовній академії того ж міста.

Тоді, у розпалі хрущовських гонінь, влада масово закривала храми й монастирі. Але, незважаючи на переслідування монахів Почаївської лаври, брат Яків із багажем богословських знань повертається до неї. З 1966 по 1974 рр. виконує тут різні послухи – бібліотекар, уставник, регент, благочинний. За ревну службу в 1969 р. возведений у сан ігумена. Згодом став намісником лаври в сані архимандрита. Однак через недоброчинність органів влади змушений піти з неї.

Лише з перетворенням Українського екзархату РПЦ в Українську православну церкву із правами самоуправління 24 листопада 1990 р. Священний синод УПЦ обрав о. Якова єпископом Почаївським. Але через прихильність до автокефалії Української Церкви знову змушений був полишити обитель.

Після «харківського собору» 1992 р., на якому єпископи відреклися своїх підписів під рішенням Помісного собору 1991 р. щодо проголошення автокефалії, владыка Яків залишився із Предстоятелем – Митрополитом Філаретом, і так стало можливим створення Київського патріархату.

З 12 квітня 1995 р. до смерті 16 березня 2004-го керував Волинською єпархією, був постійним членом Священного синоду УПЦ КП.

Помолилися за упокоєння старшого матроса Віталія Шендрика

Заупокійне богослужіння в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив староста протоієрей Володимир Подолець 16 березня.

Лучанин Віталій Юрійович Шендрик, 1998 року народження, проходив військову службу за контрактом на посаді старшого оператора відділення засобів радіоперешкод роти радіоелектронної боротьби. Загинув 12 квітня 2022 р. під час виконання бойового завдання у Маріуполі. Тіло матроса доставили в рамках обміну з окупантами.

Поховали героя на цвинтарі с. Прилуцьке Луцької територіальної громади.

Священник Василь Квашко розповів про безчинства московитів

Випускник Волинської духовної семінарії прагне повернутися на місце служіння у селище Веселе, що на Запоріжжі. Проте це стане можливим лише після деокупації.

У програмі «Духовна абетка» в ефірі «12 каналу» о. Василь, нині клірик нашої єпархії, розповів свою гірку історію. Після закінчення ВДС у 2006 році поїхав до свого однокурсника на південь України. Там служив у місцевому храмі. Згодом його призначили настоятелем декількох громад. І тоді один меценат запропонував у Веселому збудувати український храм. Священник погодився і разом із парафією взялися до роботи.

«Було важко. Там люди інші ментально, інші за духовним зростанням. У Веселому назви вулиць на 90 % пострадянські. В центрі селища був пам'ятник Леніну, біля якого часто збиралися його поціновувачі. Самі люди були малоцерковними... Важко було уявити, що там можна служити. Але порада для священників, які хочуть залишитися на певній парафії: важливо полюбити людей – і тоді все вдасться», – упевнений душпастир.

Він розповів, що в селищі є храм Московського патріархату, і це сусідство постійно створювало неприязне ставлення до української церкви. «Говорили, що ми розкольники, неканонічні, неправильні церква. Називали мене псевдосвященником, бандерівцем. І це лунало з вуст священника. Але з часом наша церква стала окрасою Веселого... Наші прихожані завжди були позитивними, життєрадісними, неконфліктними. І були люди з МП, які поширювали плітки, негатив, сумніви. Доводилося правду роз'яснювати через Святе Письмо», – розповідає о. Василь.

А початок повномасштабної війни в Україні для нього, його сім'ї та частини парафії став справжнім шоком. «Думали, що робити. Але прийняли рішення перечекати на місці, «бо це ненадовго». Почали допомагати волонтерам... Прикро, що серед місцевого населення багато хто критикував [українських] військових... З'явилися колаборанти, і [загарбників, виявляється,] багато хто чекав... Стало відомо і про колаборантів серед наших прихожан...»

Священник пригадав, що перші військові РФ, які зайшли у селище, приходили до храму, щоб зробити селфі, заходили компаніями.

Продовження на с. 6

НА ТЕЛЕКАНАЛІ «КОНКУРЕНТ TV» – ПЕРЕДАЧА ДУХОВНОГО СПРЯМУВАННЯ

25 лютого вийшов перший випуск програми «Церква і релігія», спільного проекту цього ЗМІ та єпархіальної телестудії «Собор» (головний редактор диякон Сергій Панащук).

Передача виходить із благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла, який першим взяв участь у її записі.

Керуючий єпархією розповідав про ініціативу перейменування Росії на Московію, перехід на новоюліанський календар і шлях парафій Московського патріархату до Православної церкви України.

***

У другому випуску, який присвятили початку Великого посту, о. Константин (Марченко) розповідав, як краще провести ці «благодатні дні очищення».

Декан монастирів єпархії, намісник монастиря Святителя Миколая Чудотворця в с. Жидичин зауважив, що невідповідно цей піст триває навесні. Адже в цей час пробуджується природа, оновлюється все навколо. Це властиво й людині – готуватися до оновлення душі. Для цього існують певні правила і заборони, яких варто дотримуватися.

«Заборонено приступати до Великого посту несвідомо і безвідповідально. Слід проконсультуватися зі своїм духівником, тому що він знає таємниці нашої душі, розуміє, що найбільше нам болить, які засоби будуть ефективніші, щоб ми подолали в собі ту чи іншу слабкість, пристрасть», – порадив священнослужитель.

Говорячи про звичаї Великого посту, чернець нагадав, чого боятися не варто: «Враховуючи шалений ритм сучасної людини, треба пам'ятати, що ким би вона не була, де б не була, яким би не був її духовний розвиток, рано чи пізно усіх нас чекає вічність. І не потрібно уникати цієї теми, боятися її. Краще підготуватися до вічності. Піст саме для цього, щоб занурити нас у роздуми, знайти більше часу для відвідування храму, для сповіді та причастя, щоб ми брали до рук Книгу книг, яка спонукатиме нас до осмислення сенсу життя».

Найкраще допоможе в цьому, на думку отця Константина, молитва і роздуми на самоті. «Обов'язково треба знайти час побути на самоті. А сучасна людина страшенно боїться самоти й тиші. Бо всередині не все спокійно. Тому коли вона залишається наодинці [з собою], всі негаразди всередині починають бенкетити її, і ця самота потрібна, щоб розібратися в собі. Бо саме в період Великого посту ми мали б знайти час для себе, не в егоїстичному, а в правильному сенсі», – радить душпастир.

Він також нагадав, що в час посту ми відмовляємося від калорійного, аби хоч якось позбутися від рабства «задовольнити себе цією їжею». Але наголошує, що «піст без спілкування з Богом, без молитви, – це насправді просто дієта. А якщо ми хочемо прожити в житті щось, надаючи цьому сенс, потрібно розуміти глибину і сенс цього заняття».

«Тільки та людина, яка відчує, що щось у ній не так, побачить ззовні свою депресію, нестійкість, страхи, зрозуміє, що перед усіма викликами залишилася сама, без Бога. Тобто віддалилася від Господа, який здатний наповнити, дарувати стійкість у житті. Саме за допомогою посту як захисту людина почне звільнятися від гріховного рабства», – підсумував священнослужитель.

«Конкурент TV» транслюється в цифровому ефірі Т2 Луцька та області на частоті каналу «112». Кабельне мовлення в місті здійснюється операторами: «LuxLink», «Воля» та «Київстар ТБ», інтернет-мовлення – в мережах «MEGOGO» та «Київстар». Будь-коли програму можна дивитися на ютуб-каналі «Конкурент TV» або ж на сайті нашої єпархії, в рубриці «Відео».

Оксана КАРНКОВСЬКА,
Олена МАЮК

ДУХОВНА ШКОЛА

ПОБУДОВА ПРИЯЗНИ МІЖ ДОРΟΣЛИМИ Й ДІТЬМИ: ПОРАДИ СВЯЩЕННИКА

Настоятель парафії Введення у храм Пресвятої Богородиці в Луцьку протоієрей Віктор Михалевич взяв участь у передачі «Церква і релігія» на телеканалі «Конкурент TV» й дав кілька рекомендацій, як правильно виховувати дитину, створюючи приязні взаємини.

«Діти швидко ростуть і змінюються, а відповідно і їхні потреби та запити. Додалася війна, пандемія і пов'язані з усім цим труднощі. Їм дуже непросто сьогодні. Батьки заклопотані, щоб заробити гроші на прожиття. Дорослих супроводжують стреси, роздратування, а це породжує конфлікти у сім'ї. І коли в дитини з'являється, так би мовити, няня – гаджет, вона зависає у соцмережах, де її підкормлюють іграми, які не дуже корисні, або знаходяться незрозумілі друзі. Смартфон забирає здатність уважно вчитися, аналізувати будь-що», – пояснює священник.

Діти мають власні потреби душі. І коли їх не задовольняють, «дитина відчуватиме ущербність, щось буде не так». Тоді між батьками і дитиною з'являється емоційна прірва. Часто дорослі намагаються відсутність своєї уваги компенсувати вседозволеністю, але це зовсім не любов, переконаний отець Віктор.

Він розповів, що серед найбільших проблем між дитиною і батьками, вихователями, вчителями – відсутність взаєморозуміння, вони просто не чують один одного. Особливо

в підлітковому віці. З цього приводу протоієрей назвав кілька дієвих підказок.

Найголовніше, щоб родителі власним прикладом показували, як бути щасливими. Бо «хлопчик дивиться на тата, але очима мами. Дівчинка дивиться на маму очима тата». Важливо також враховувати вік дитини і при цьому завжди дарувати їй свою любов, пояснює отець Віктор.

Дорослим треба читати правильні книги і про виховання дітей. Священник назвав кілька таких і навів методику Марії Монтессорі. Дитину вчить те, що її оточує. Коли часто критикують, вона вчиться осуджувати, коли ж часто хвалять – оцінювати; якщо демонструють ворожість до неї – битиметься; там, де її ганьблять, – почуватиметься винною; коли звертають увагу на хороше в дитині, то поганому вже немає місця, а якщо її

висміюють, то стає боязкою; коли дитина живе з відчуття безпеки, вона вчиться довіряти.

«У будь-якому навчанні треба шукати не школу, а вчителя. Сексуальна освіта в школах – дуже тонка річ, і велике значення має те, хто про це говорить. Бо спілкування на такі теми може, навпаки, розбещувати. Якщо навчатиме благочестива людина в рамках християнської моралі, то це дуже добре. Але коли це відбуватиметься на запит сучасного світу, а сучасний світ рухається до нечестивого, то це велика небезпека. У Святому Письмі є пророцтво, що «в останні дні буде, як за днів Ноя і Лота». На деякі речі там вказується, що «це є гріх, гідота в очах Бога». З Біблії ми пам'ятаємо, що перше людство потоплено саме за те, що зло було повсякчас, велика розбещеність». І гаразд, якщо вчитель сексуального виховання буде носієм страху Божого, скромності й того, що допомагатиме будувати стосунки, а не навпаки. «Людська природа заражена гріхом і людині властиво розбещуватися. Тому треба багато зусиль, щоб зберігати чистоту, дівочу і чоловічу честь», – зауважує душпастир.

Програма «Церква і релігія» – спільний проєкт каналу «Конкурент TV» та єпархіальної телестудії «Собор». Нагадаємо: цей випуск і всі інші можна переглянути на сайті єпархії, в розділі «Відео».

Олена МАЮК

ЗВ'ЯЗОК ЧАСІВ

ВІЙСЬКОВІ Б'ЮТЬСЯ ЗА ТЕРИТОРІЮ, МИ Ж ВОЮЄМО ЗА ВРОЖАЙ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл закликав з молитвою готуватися до посівної у нашому краї.

Високопреосвященний нагадає, що давні слов'яни відзначали Новий рік у весняне рівнодення (в XXI ст. це 20–21 березня). Говорячи про цю забуту традицію, владика наголошує: усі ми на кожній відправі молимося «за поліття» (тобто погодні умови, сприятливі для врожаю) і «достаток плодів земних». За цей достаток ми дякуємо насамперед Богові.

Керуючий єпархією благословив мирянам звершувати молитви перед початком польових робіт, а священникам також окроплювати землі, сільськогосподарську техніку, різні приміщення освяченою водою.

Нехай же Всевишній рясно благословляє всіх тих, хто докладає так багато старань задля нашого достатку на столі, а трудівники нехай дякують Творцеві, наголошує владика Михаїл.

Окрім того, високопреосвященний закликав вірян до молитви за перемогу та до відновлення звичного життя, наскільки це можливо. Адже нам варто не забувати про майбутній урожай, підготовку до Великодня, підтримання економіки тощо.

«Наше поле сьогодні – поле битви. Якщо наші військові б'ються за територію, то ми воюємо за врожай. Просимо, щоб Господь щедро увінчав наші труди. Тому що в нас, де безпосередньо не відбуваються бойові дії, завдання – виробити про-

дукції стільки, щоб можна було нагодувати і Україну, і всіх інших нужденних. Тому закликаю засівати всі ділянки, які є, дбати про це, і дбати про людей, які не зможуть себе прокормити, через те, що в них усе розбомблено», – наголошує архієпископ.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ЩЕ РАЗ ЩОДО МОЛІННЯ ПРО ЧАШУ

Є в Новому Заповіті опис події, яка, можна сказати, стала епіцентром усього хресного подвигу Ісуса Христа. Адже у Гефсиманському саду на Оливній горі недалеко від потоку Кедрон, вирішувалась остаточна доля нашого спасіння. Чи дасть Син Божий, Який був посланий Богом на землю «в подобі плоті гріховної в жертву за гріх» (Рим. 8:3), як звичайний чоловік, «Який, подібно до нас, зазнав спокуси в усьому, крім гріха» (Євр. 4:15), остаточну згоду на те, щоб стати «Агнцем Божим, Який бере на Себе гріхи світу» (Ів. 1:29) і принести Себе в жертву за всі гріхи світу на Голгофському хресті? Одне діло давати таку згоду на небесах, перебуваючи у славі Божій, а інше – «упокорити Себе, будучи слухняним аж до смерті, і то смерті хресної» (Флп. 2:8).

Християни-монофеліти стверджують, що у Христа була одна воля – Божя. За такого підходу жертва Ісуса Христа як представника всього людства не мала б ніякого значення. Тому що людина створена за образом і подобою Божою (див. 1М. 1:26), і за будь-яких обставин вона не позбавлена свободи

вибору чи свободи волі й пов'язаної з нею відповідальності за свій вибір та вчинки, як це трапилося з нашими прабатьками Адамом та Євою в Едемському саду. Тому вибрати права за Ісуса Христа не мав ніхто, бо й відповідав за Свій вибір тільки Він.

Отже, після таємної вечері та архієрейської молитви (Ів. 17:1–26) Ісус вийшов зі Своїми учнями на той бік потоку Кедрон, до саду Гефсиманського, що на Оливній горі (Мф. 26:36; Мк. 14:32; Лк. 22:39; Ів. 18:1). Наступні події описані трьома євангелістами-синаптиками практично однаково (Мф. 26:36–46; Мк. 14:32–42; Лк. 22:39–47). Перед тим як піти на молитву, Ісус узняв із Собою трьох учнів: Симона-Петра та братів Якова й Івана Заведеевих. Відчуваючи наближення відповідального моменту, Господь попросив їх пильнувати та молитись, бо «дух бадьорий, плоть же немічна» (Мф. 26:41). Після цього відійшов на відстань кинутого каменя (див. Лк. 22:41), щоб помолитись до Небесного Отця на самоті. Під час цієї молитви, яка тричі повторювала ті самі слова, внутрішнє напруження досягло такої сили,

що з чола Господа спливали на землю краплини поту, ангел, зійшовши з неба, додавав Йому сили (Лк. 22:43–42).

Молитва Ісуса змістом була напрочуд простою, відвертою та стислою. Ми за посередництвом Духа Святого ознайомлені з нею, тож можемо зробити певні висновки. Отже, Ісус Христос одночасно просив Небесного Отця (тим засвідчуючи, що Він залишається Його Сином і тут, будучи одночасно й людиною), щоб Бог проніс ту «чашу», яку мав випити на землі (розп'яття на хресті), повз Нього. Але щоб при цьому була виконана воля Отця: «нехай обійде Мене чаша ця; втім, не як Я хочу, а як Ти» (Мф. 26: 39, 42, 44; Мк. 14: 36, 39; Лк. 22: 42). Отже, Ісусові Христу, Сину Божому й одночасно Синові Людському, Боголюдині (Він представляв усе людство, взявши на Себе всі його гріхи), тим же Він говорив про Себе до Своїх учнів так: «Тому любить Мене Отець, що Я душу Мою віддаю...» (Ів. 10:17).

Іван ВОСКРЕСЕНСЬКИЙ

ВАРТО ЗНАТИ

Саме таке слово значиться в церковному календарі: його рідко хто знає, а воно в українській традиції означає не що інше як Проводи. У першу неділю після Христового Воскресіння (а подекуди в інший день Провідного тижня) всі вшановують пам'ять померлих родичів відвідуванням церков, кладовищ, панахидами і літіями (літія – коротка поминальна служба).

Традиція ця походить із язичницької доби і тісно пов'язана з давнім культом предків. У стародавніх слов'ян Радоницею (або «весняною радістю») називався, ймовірно, цілий цикл свят – час поминання мертвих. За давнім народним віруванням, мерці радіють, коли їх поминають добрим словом живі родичі та ще й приходять до них на могили.

Після введення на Русі християнства церква засуджувала спосіб проведення старої традиції. Ось що написано в одній книзі XVIII століття: «В Радоницю був звичай серед простолюду згадувати померлих своїх з язичницькими обрядами, і той, хто згадував, приносив на могилу вино, сичене [підсолоджене] вино, пироги, млинці, і після відправи священником літії, взявши чарку з вином або склянку з пивом, відливав частину на могилу, а решту допивав сам; жінки в цей час плаксивим голосом причитали добродійства покійника...». Тож церква встановила християнську традицію, і лише для одного дня. Радоницю було зведено до поминання померлих без недоречних веселоців.

В Україні традиція поминального тижня, другого після Великодня, є загальнопоширеною, проте мало відома на Закарпатті. В сучасних українських народних звичаях слово *Радониця* зустрічається рідко, зате скрізь, по всій Україні, кажуть *Проводи*. Регіональними

назвами є: *Гробки* і *Могилки* (Центральна Україна, Поділля), *Радовниця* (частина Полісся, особливо північні райони Київщини та Чернігівщини), *Поминки*, *Поминальний понеділок* (частина Наддніпрянщини і південні області).

На Поліссі традиція подекуди зберігає більш архаїчні риси. Так, у Радоницю вважається гріхом сумувати: померлі радіють, що їхні родичі про них пам'ятають, тож не можна їм «псувати настрої».

Як і кожен тиждень за церковним уставом, Провідна седмиця розпочинається з неділі. Вона має назву Провідної або, згідно з церковним календарем, Фоминої, оскільки

в цей день під час літургії читається євангельський уривок про сумнів та увірування апостола Фоми. Має цей день іще одну церковну назву – Антипасха, від грецького слова «анти» зі значенням «замість»; у сиву давнину цієї неділі відзначали Пасху ті, хто з якоїсь крайньої причини не міг те зробити в належний час.

Елементи ж язичницького жертвоприношення не зникли, на превеликий жаль, і досі. Покійникам залишають крашанки, ставлять чарку, поливають горілкою могили. Нічого спільного із християнськими традиціями такі дії не мають, але звичай чинити саме так нав'язаний нам із російської сторони. При-

хожани північної країни особливо полюбляють це свято за нагоду «пом'янути» на кладовищі покійників і щедро випити за їх вічний спокій. Навіть ті, хто зовсім не відвідує храму, на Радоницю поспішають до могил. Адже там їх чекає дармове частування від заможних родичів, покійників яких треба пошанувати чаркою. Ось і наливають, поминають і...засинають дуже часто на могилах. Дійсно, день поминання переростає у всенародне масове свято із п'янкою, піснями і традиційними бійками.

Як не дивно, але такі традиції з нашістю північних сусідів почали з'являтися в українських поселеннях. Бенкети на кладовищах ставали досить частими явищами і вносили в атмосферу поминання померлих хмільний дух. Ініціатива викоринення цієї далеко не гарної традиції належить нашій православної церкви. Українці завжди були поміркованими господарями, глибоко віруючими людьми. Не те, що спиртне, навіть святковий страви не можна приносити на могили, аби не розводити антисанітарію. Впорядкування могил і щира молитва над ними – це найголовніше для вшанування пам'яті покійників. А ось для москвитів – це хороша нагода випити чарку.

Як би ми не називали це післявеликоднє свято, від цього воно не набуває іншого змісту. Справжні християни мають знати, що в Бога немає мертвих, є живі душі, які перебувають «в іншому вимірі» й потребують для свого вшанування тільки молитви, аж ніяк не їстива, а хмільного й поготив.

Віталій КЛИМЧУК

ТОЧКА ЗОРУ

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ – ЗАСІБ ЄВАНГЕЛІЗАЦІЇ

Настоятель храму Софії – Премудрості Божої в Луцьку протоієрей Віктор Пушко на «12 каналі» в передачі «Духовна абетка» розповів, що церква непорушна у вченні, але активно використовує сучасні цифрові технології.

Головна її мета – нести Слово Боже для якомога ширшої громади і в зручний для неї спосіб, каже душпастир. «З появою інтернету більшість церковних книг, навіть малодоступних, з'явилися в електронному вигляді. І це була велика користь для церкви, її місії, для вірян. Церква не стоїть осторонь усіх технологічних процесів. Священники використовують їх для поліпшення комунікації, для навчання і проповідей. З використанням сучасних технологій стало більше можливостей пізнати Слово Боже», – пояснив священнослужитель. Не використовувати їх «було б нехтуванням священнического покликання, несумлінним виконанням своїх прямих обов'язків».

Церковні спільноти присутні і в соціальних мережах: «Є здорове бажання популяризувати свою парафію, стати відомим на більш широку аудиторію». Але, застеріг настоятель університетського храму, авторіві публікацій, наприклад, у фейсбучі слід бути готовим до публічності, у тому числі до негативних комен-

тарів: «У соцмережах часто зустрічається немотивована агресія, образа індивідуальності, неправда, домисли, які видаються за правду».

З його слів, загрозу треба шукати не у використанні технологій, хоча вони часто й не-

суть етичну та соціальну небезпеку. «Ми говоримо про технологічні процеси, які змінюють, удосконалюють людство. Апостол Павло каже, що «все мені дозволено, та не все корисне» (1Кор. 6:12). Якщо ці слова спроектувати на

сьогодення, то дозволено використовувати будь-які технології, питання тільки, для чого і що з людиною роблять ці технології?»

Подальший розвиток штучного інтелекту, безумовно, матиме вплив на людство, міркує отець Віктор, викладач Волинської православної богословської академії, капелан Волинського національного університету ім. Лесі Українки, головний редактор єпархіяльної радіостудії «Благо».

«На мою думку, це не буде в контексті спадіння, а відбудеться зміна соціальних і етичних умов життя. Наприклад, виросте покоління, яке звертатиметься до штучного інтелекту не тільки за інформацією, але й порадою. То чи будемо ми застраховані, що штучний інтелект дасть етичну, психологічно добру раду або правильну інформацію? Ми часто самі собі своїми руками створюємо проблеми, боремося з ними й успішно їх долаємо. Така людська натура. Зло само себе не придумало. Все негативне, з чим бореться і чого боїться людство, людство і створило. Але треба пам'ятати, що всі технологічні досягнення, науковий прогрес [...], можливо, слід вважати подарунком Божим».

Олена МАЮК

ЧИ МОЖНА ЖАРТУВАТИ ПРО РЕЛІГІЮ?

Радісне серце лице веселить,
а при смутку сердечному
дуж приголомшений.
Проповісті 15:13

Поміж різних мирських свят існує день сміху (1 квітня). Цього року на квітень також припадає найбільше і найвеселіше свято християн – Великдень. І хоча для нашої держави часи зараз невеселі, місце для радості знаходиться й тепер. Найвиразніший прояв радості – сміх, але не кожен сміх – від радості. Він буває різний: добродушний чи зловтішний, щирий чи удаваний, доречний чи зайвий... Одна з тем, про які мало говорять, це гумор на релігійні теми.

Уміння гарно жартувати й розуміти чужі дотепи – одна з найшляхетніших якостей. Недарма кажуть: хочеш пізнати людину – дізнайся, що її веселить.

Але чому ми сміємося? Найдавніша думка, висловлена ще стародавніми греками, – сміх виникає з почуття зверхності. Так вважали й багато ранніх християнських богословів. Тим паче, що в Біблії найчастіше сміх згадується, коли хтось глузує з когось. Але сміятися можна і через захват. Дивлячись на майстерного артиста чи почувши незвичайне співзвуччя слів, ми теж сміємося. У XVIII ст. з'явилась ідея, що сміх вивільняє накопичену енергію, котра стала непотрібною. Очікуючи, скажімо, небезпеки, готуємося діяти, але обстановка змінюється – і наша енергія стає зайвою, вивільняється у вигляді сміху. Сучасні погляди переважно виводять гумор зі сприйняття невідповідності очікувань результату, коли ми не маємо з цього шкоди. Та й саме поняття гумору нині

розуміється ширше, ніж просто те, що спричиняє сміх.

Християнські погляди на гумор упродовж віків м'якшали. Святі Амвросій Медиоланський, Єронім Стридонський, Василій Великий, Єфрем Сирин та Іван Златоуст застерігали від надмірного сміху або радили не сміятися взагалі. А ось данський філософ XIX ст. Сьорен К'єркегор вважав, що християнство – найбільш «жартівлива» релігія, бо гумор походить від сприйняття суперечностей і підводить до розуміння, що закони й правила нашого світу марні – все у волі Всевишнього.

Гумор у церковному житті перестає бути рідкістю. Про сміх, радість й іронію у християнстві вже були статті в цій газеті (Клімчук В. Чи визнає релігія жарту? *Волин. єпарх. відом.* 2017. № 9. С. 6; Карикатури бувають духовними. 2021. № 1. С. 8), та погляньмо на гумор не стільки в релігійному житті, як на гумор про нього.

Релігійні теми в гумористичному мистецтві можуть здаватися рідкістю, але вони є. Наприклад, оповідання «Видіння Страшного суду» Герберта Велза (того самого, що відоміший як письменник-фантаст) описує, що частіше людині соромно за буденні, дрібні грішки, ніж великі злочинства (якими дехто може навіть пишатися). І Страшний суд завершується оптимістично: Бог поселяє всіх людей у новому світі зі словами «спробуйте ще раз». Зрозуміло, що це художнє бачення, далеке від богослів'я, та мета автора тут у тому, щоб через знайомий образ донести універсальну ідею: чого не скажеш прилюдно, не кажи і в таємниці.

Персонажі знаменитого роману Умберто Еко «М'я рози», середньовічні ценці, задуму-

ються, чи сміявся Христос. Ситуація сама по собі містить іронію, нагадуючи про людей, які готові заперечити будь-що, бо «в Біблії про це не написано» (хоча там написано: «Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але думаю, що коли б написати про все те зокрема про кожне, то й сам світ не вмістив би написаних книг!» – Дії 21:25).

Але яку відповідь дали б ми? Мабуть, найрозсудливіше буде сказати, що для християн неважливо, чи сміявся Христос. Як і неважливо, який вид риби велів роздавати натовпу. Заглиблюватися в такі деталі – це як вести знамениту безглузду суперечку, скільки янголів поміщається на кінчику голки (легенда про таку дискусію теж гумористична, бо англійською там гра слів: «needle's point» – вістря голки, співзвучне з «needless point» – непотрібне питання).

Часто про релігію жартують, щоб привернути увагу. Якщо висміяти щось цінне, за цим неодмінно послідує хвиля обурення, але нерідко саме цього «жартівникам» і треба. Приклад – «Забавна Біблія» Лео Таксіля (саме під такою назвою вона виходила українською мовою в СРСР). Книга ця – глум із релігії, що до того ж спирається на застарілі уявлення про походження християнства. Картина, там змальована, добре знайома старшим людям з антирелігійних плакатів: нудні небеса, скупі зажерливі священники, нікчемні боягузливі миряни, готові розбити собі лоба за рукотворне «диво». Щодо автора, то Лео Таксіль відомий, чи, швидше, сумнозвісний, містифікаціями та розіграшами.

Свого часу доволі відомою стала російська казка-пародія «Історія о православном ёжике» Маї Кучерської. Там «православний їжачок» береться хрестити білочку, а коли вона тоне, бо не вміє плавати, лісові жителі зовсім не бентежаться: для них головне, що білочка померла православною. Інша казка тієї ж авторки описує батьшку-людюїда, котрий їв людей, але тільки не в піст, бо їсти м'ясо в піст – це гріх.

Але примітно те, що кілька разів «православний їжачок» потрапляв на сторінки справжніх церковних видань і навіть перетворився на виставу, щоразу викликаючи обурення вірян. Тобто або знайшлися люди, котрі вважають, що досить на будь-що навісити ярлик «православний» – і воно автоматично стане дуже духовним і корисним; або аудиторія цих творів не задумується, що вони несерйозні.

І все ж ця та інші пародії не виникли на рівному місці. Засилля примітивних «моральних» казок, низькопробних «притч», де в чому недоброякісні посібники з основ християнської етики зумовлюють реакцію на них. Бо ж чимало авторів щиро вважають, що достатньо взяти готовий текст, замінити зайчика на янголятка – і вийде християнське повчання для дітей. Тобто відбувається наслідування форми без розкриття змісту. З іншого боку перебуває бажання нечесних людей підпорядкувати собі інших, прикриваючись удаваною релігійністю. Не диво, що легендарного середньовічного

героя Робіна Гуда супроводжує вільнодумний монах-жартівник на ім'я Тук.

На тему бездумного виконання обрядів, повторення слів духовенства без їх розуміння написав гумористичний твір Франсуа Рабле в XVI ст. В його романі «Гаргантюа і Пантагрюель» висміюється закостенілість частини тодішньої церкви, її непомірна зайнятість справами світськими, приземленими. Книга відоміша в обробках для дітей, бо оригінал сповнений уїдливого, грубого гумору. Рабле запозичив туди багато народних оповідок, і це спонукає задуматися, скільки й зараз існує анекдотів про духовенство чи надприродні сили.

Наприклад, де надприродна сила виконує три бажання, викриваючи тим самим жадібність або поспішність людини.

Помітний пласт складають оповідки про недоброчесних священників і монахів, частенько сороміцькі. Поширений мотив про людину, що приходить сповідатися і виявляється, що священник учинив такий самий гріх.

Чому так? Напевне, тому, що належність до духовенства, чернецтва передбачає вищу відповідальність, слугування зразком для інших. І тим помітніше, коли така людина оступається. Є й чимало анекдотів, які висміюють надмірну суворість, зарозумілість деяких панотців і монахів, піддатливість спокусам. Чимало анекдотів висміюють фарисейство: бажання виглядати святими, вдаючись до обманів, хитрощів, облудних слів; присвоєння собі влади над природою, випадком, якої людина не може мати.

Отож, чи можна жартувати про релігію? Радість та сміх не повинні бути самоціллю (такі реготи ще називають «зубоскальством» чи «дурноспішкою»). Та без них життя не може бути повноцінним. Але приказка «і сміх, і гріх» з'явилася марно: одне не повинне сприяти іншому. Якщо жартує люди, кращими – то можна і навіть потрібно не тільки сприймати чужі сміхи, а й шуткувати самим. Коли гумор сприяє порозумінню, дозволяє поглянути на себе збоку, зменшує напругу в суспільстві, коли він дотепний і розсудливий, то не тільки допустимий, а навіть необхідний. Тоді й труднощі життя зустрічаємо легше, без страху.

Тож, повертаючись до епіграфа цієї статті, дбаймо, щоби дух наш не був приголомшений.

На фото згорі: Віфлеємська ікона «Богородиця усміхнена» прославилася багатьма чудотвореннями. Цей образ дуже шанують у Палестині, до того ж не тільки християни, але й мусульманське населення, а також численні прочани з усіх куточків світу. Образ міститься перед входом у пещеру, де від Пречистої Діви народився Христос Спаситель.

Світлина Віталія Клімчука

Арсен ГРЕБЕНЮК,
культуролог,
кандидат філософських наук

ХРОНІКА

Продовження. Початок на с. 2, 3

А далі відбулися обшуки у Веселому, ходили з хати в хату, не оминувши й дім отця Василя.

На його сім'ю тиснули, дітей погрозували депортувати, якщо не ходитимуть до російської школи. Тому довелося рідних відправити на Волинь. А сам панотець лишився, бо деякі парафіяни просто зі слюзми на очах просили не покидати їх. І це так вразило, що пастир потреби вірян поставив вище за власну безпеку.

«Обшук здійснювали представники ФСБ. Вони розповідали, що в мене «не така» історія, церква, і мені доведеться виїхати або перейти в іншу, російську церкву. Мене хотіли забрати в Мелітополь, бо були втечені, що я щось знаю про зброю, яку нібито переховують у стінах храму... Але Господь їх відвів, я повернувся додому», – розповідає отець Василь Квашко.

Всього обшуків у церкві було три. Потім допит у місцевому відділку поліції ФСБшниками: «Один сів навпроти мене, а інший позаду зачитав вирок, що я заарештований за пособництво в тероризмі... Чотири години тривав допит... Казали, що є відео, де я в храмі зберігаю зброю... Наприкінці розмови дали чистий листок і ще один, з якого мав переписати текст, що я відмовляюся від російського паспорта, результатів проведеного «референ-

думу» і прошу мене депортувати [на територію, контрольовану українською владою]».

До українського блок-посту отець Василь ішов «сірою зоною», де ризикував життям. Не біг, як йому наказували вороги, а йшов – у роздумах про пережите, про бажання дістатися до своїх, «із вірою у те, що ворог буде повернутий».

І вже зараз він точно знає, що після перемоги ті священники, яких депортували або вони самостійно вимушені були залишити парафії на окупованих територіях, повернуться у місця попереднього служіння.

Переглянути цей та всі інші випуски «Духовної абетки» можна на сайті pravoslaviavolyni.org.ua, у розділі «Відео».

Проповідь архієрея:
хрест як знамення любові

Про хресне знамено – символ любові Господа до людей – говорив митрополит Луцький і Волинський Михаїл у неділю хрестопоклонну.

Під час казання на завершення Божественної літургії в кафедральному соборі Святої Трійці архієпископ наголосив, що сьогодні ми згадуємо про хрест як прояв любові Творця до нас. Ми часто робимо вчинки, не задумуючись про їх значення. Наприклад, хрестимося, коли заходимо до храму чи під час служби.

Ісус Христос постраждав за нас, будучи розп'ятим на хресті. Через велику любов

до людства Він прийняв ці страждання, аби спасти нас. Тому хрест є нагадуванням про Господню любов до людини.

Сьогодні ми особливо споминаємо про це, і виникає питання проявленої нами любові до Бога. Ми згадуємо про піст. Тож проявимо любов не лише до Всевишнього, але й до себе. Переможи сам себе! Справся зі своїми гріхами, думками, діями! Пройди піст до кінця і вдоскональ себе, закликає архієпископ.

У Луцьку відбувся чин похорону
солдата Артема Баглайчука

21 березня відспівування в кафедральному соборі Святої Трійці очолив декан протоієрей Микола Нецькар.

У сороботному слові душпастир зазначив, що Артем належить до тих людей, яких ми з пошаною називаємо захисниками. Він пішов на війну не заради слави, а щоб захистити Батьківщину. І тому, схиливши коліна, промовляємо: «Герої не вмирають! Вічна вам пам'ять і Царство Небесне!».

Баглайчук Артем Дмитрович народився 18 травня 1988 року в с. Бруховичі Голобської ОТГ. Дитинство його пройшло на Ковельщині. У 2004–2007 рр. навчався в Луцькому вищому професійному училищі, здобув фах кухаря-кондитера. Призваний на військову службу за мобілізацією 13 грудня 2022 р. на посаду старшого стрільця. Загинув 30 січня під час виконання

бойового завдання поблизу населеного пункту Благодатне Донецької області. Був сиротою, у нього залишився брат.

Похоронили героя в його рідному селі.

Тайнство оливоосвячення (соборования)
– для всіх, хто його потребує

Протягом другої половини Великого посту й на Страсному тижні у храмах єпархії традиційно провели соборования.

Це одне з семи тайнств, у якому при помазанні хворого спеціально освяченою оливою прикликається благодать Божа, що зціляє його душевні й тілесні недуги. Богослужіння називається ще соборованиям, бо в ідеалі його звершує собор із семи священників. Під час відправи вони сім разів помазують чоло, ніздрі, щоки, уста, груди й кисті рук.

Для оздоровлення недостатньо взяти участь у тайнстві. Тут важливі покаяння й віра. Адже зцілення – вільний дар Всеблагого Бога, а не результат якихось зовнішніх дій.

Звичайно це тайнство служать удома чи в лікарні, біля ліжка недужого. Але враховуючи складність в організації його звершення (велика служба і передбачає не одного священника), виробилася традиція один раз на рік відправляти соборования одночасно для багатьох, причому не тільки для важкохворих, але всіх бажаних недужих. Загальне соборования прийшло до нас із Грецької церкви. У XVII ст.

Закінчення на с. 7

ХРОНІКА

Закінчення. Початок на с. 2, 3, 6

цей чин відправлявся у Великий четвер та Велику суботу. Вірян помазували не сім разів, а тільки один – наприкінці чину.

Зараз таїнство оливоосвячення загально відправляють у храмі теж незадовго до Великодня, щоб миряни отримали особливу благодать Божу – освячення й зцілення від недуг тілесних і душевних – та з радістю зустріли Світле Христове Воскресіння. За бажанням деякі парафії можуть звершувати його і раніше (залежить від кількості потребуючих), а також у Різдвайний піст.

Соборування традиційно проводиться собором семи священників одночасно для всіх потребуючих, які стають колом. Це значить, що співстраждання і турбота про немічних є справою всієї церкви. Сім разів читаються уривки з Апостола та Євангелія, в яких розповідається про покаєння, зцілення, необхідність вірити і надіятися на Бога, бути співчутливими і милосердними. Опісля всіх семикратно помазують освяченим елеєм із читанням відповідної молитви.

У кожному храмі самостійно вирішують, коли відправляти оливоосвячення для багатьох потребуючих одночасно. У луцькому кафедральному соборі Святої Трійці, зокрема, його звершували: 28 березня, у вівторок 5-го тижня Великого посту; 4 квітня, у вівторок 6-го тижня Великого посту; 11 квітня, у Великий вівторок.

Для прийняття цього таїнства необхідно зареєструватися у свічниці того ж дня, безпосередньо перед соборуванням, а також приступити до сповіді та причастя (можна напередодні або за кілька днів перед тим).

Вічна пам'ять: солдат Валерій Нидза

Заупокійну відправу в луцькому соборі Святої Трійці 22 березня очолив декан протоієрей Микола Нецькар.

У скорботному слові душпастир зазначив, що замість співу пташок ми тепер навесні чуємо повітряну тривогу, замість запаху весняних квітів – запах пороху. Тому що в країні – війна. Війна це не тільки біль, війна – це смерть. Ось мати захисника сьогодні готова віддати все, щоб її син повернувся. Але це, на жаль, неможливо. Згадуючи слова Державного Гімну «душу й тіло ми положим за нашу свободу», ми зробимо все, щоб наша українська земля була вільною.

Лучанин Валерій Нидза, 1971 року народження, був призваний на військову службу за мобілізацією 5 вересня минулого року та зарахований до особового складу військової частини на посаду стрільця. Спочатку служив на українсько-білоруському кордоні, а потім поїхав у зону бойових дій.

Загинув 18 березня біля населеного пункту Богданівка Донецької області під час виконання бойового завдання. Похоронили героя на Алеї почесних поховань міського кладовища, що поблизу с. Гаразджа. У нього залишилися мама, дружина, двоє дітей та новонароджена онука.

Від початку повномасштабного вторгнення відспівування Валерія Нидзи у цьому храмі було сотим серед воїнів.

Інформаційна служба єпархії

ЕПАРХІАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР

4 травня

День висвяти: 15 років тому, 2008-го, – ієромонах Арсеній (Качан), скарбник Замкового монастиря Архангелів у Луцьку.

6 травня

День заснування храму: 10 років тому, 2013-го, – церква Великомученика Юрія Переможця в с. Жабка Ківерецького дек. (Луцький р-н).

День освяти храму: 30 років тому, 1993-го, – церква Великомученика Юрія Переможця в с. Сенкевичівка Горохівського дек. (Луцький р-н).

15 травня

День заснування храму: 20 років тому, 2003-го, – церква Покрови Пресвятої Богородиці в с. Поворськ Ковельського дек.

23 травня

День народження: 50 років тому, 1973-го, – священник Володимир Семенюк, настоятель парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Радошин, Великомученика Димитрія Солунського в с. Битень і Казанської ікони Божої Матері в с. Байківці Ковельського дек.

29 травня

День народження: 30 років тому, 1993-го, – священник Роман Гула, настоятель парафії Святої Трійці в с. Велика Осниця Маневицького дек. (Луцький р-н).

30 травня

День заснування храму: 30 років тому, 1993-го, – собор Великомученика Димитрія Солунського в Ковелі.

21 травня

День освяти храму: 200 років тому, 1823-го (невідомо якого дня й місяця), – церква Святої Трійці в с. Уховецьк Ковельського дек.

Щиросердечно вітаємо вас із ювілеями, боголюб'язні отці, браття і сестри! Хай Господь благословляє усіх вас на многії і благії літа!

Інформаційно-видавничий центр єпархії буде вдячний за повідомлення про помилки чи недопрацювання в цій рубриці газети, а також у календарному розділі сайту pravoslavivolyuni.org.ua. Ще краще звертатися за кілька місяців до ювілею і переконатися, що все гаразд.

ОГОЛОШЕННЯ

У ЛУЦЬКУ – ІІІ КОНКУРС ПРАВОСЛАВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Із 1 квітня розпочато прийом матеріалів на творче змагання трудівників «швидкого пера» на духовній ниві.

З благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла конкурс проводиться інформаційно-видавничим центром єпархії щороку, починаючи з 2021-го, щоб пожвавити висвітлення релігійної тематики професіоналами й аматорами, покращити рівень публікацій на різні теми, пов'язані з православ'ям.

Подати заявку можна до 1 травня. Відзначення переможців проведуть у кафедральному соборі Святої Трійці на завершення молитви до Дня журналіста (6 червня).

Положення про конкурс православної журналістики – на сайті pravoslavivolyuni.org.ua, у розділі «Документи».

СПІВЧУТТЯ

УПОКОЇВСЯ ВИДАТНИЙ ВОЛИНЯНИН МИХАЙЛО ГЕРЕЦЬ

21 лютого відійшов до Господа цей видний діяч нашої діаспори у США, голова українського православного Товариства ім. Андрія Первозваного Америки.

Спогадами про добротинця поділився почесний голова Луцького Хрестовоздвиженського братства (відродженого) Андрій Бондарчук. Внесок М. Герця у становлення нашої церкви й держави особливий. Зокрема, очолюване ним Товариство брало участь у відбудові Михайлівського Золотоверхого собору Києва і поверненні його фрески з Московії, надавало допомогу духовим навчальним закладам, будівництву і ремонту храмів, у т. ч. на Волині. Великою була в цьому частка особисто М. Герця. Нагороджений відзнаками Патріарха Філарета.

Михайло Іванович народився 4 грудня 1925 року в с. Люб'язь на Любешівщині. Зі своїми братами Олександром і Петром долучився до УПА. В 1944 році сім'ю Герців вивезли до Німеччини як остарбайтерів, а після війни вони переїхали в Америку. Там Михайло Іванович працював робітником, водночас навчався і став інженером-будівельником. 1962 року здобув науковий ступінь. Чимало будинків, мостів, інших об'єктів зведено за його проєктами в Нью-Йорку, Олбані, інших містах.

Поховали видатного українця у м. Нью-Джерсі. Царство йому Небесне і вічний спокій!

ПРИТЧА

СВІЙ ХРЕСТ

Одна жінка часто скаржилася, що все в неї не гаразд: і чоловік не працюючий, і діти безтокові. І господарство в них небагате, і кінці з кінцями ледве зводять. Вона ж як каторжна працює і готує на всіх, і пере всім, і за всіма прибирає. Якось впала вона на коліна і заблигала:

– Господи, за що мені покарання таке?! Не могу я хрест свій нести. Немає на це більше моїх сил...

Тільки жінка це промовила, як опинилася посеред безкрайньої рівнини. А навколо неї лежать хрести – і великі лежать, і величезні, і не дуже великі, і маленькі зовсім.

І почула жінка голос з неба:

– Вибирай, люба, собі хрест, який тобі до вподоби!

Озирнувшись вона ще раз, на один хрест подивилася, на другий, третій... І надумала взяти, щоб і не великим був, і не маленьким, а як раз такий, щоб нести змогла. Підняла вона цей хрест, а тут знову з небес голос лунає:

– Люба, адже ти хрест свій і підбрала!

***

«І, покликавши народ з учениками Своїми, сказав їм: хто хоче йти за Мною, нехай зречеться себе, і візьме хрест свій, і за Мною йде. (Мк. 8:34)

Шановні читачі, дорогі брати і сестри! Не використовуйте наш часопис у господарських цілях. Якщо газета Вам уже не потрібна – передайте її ближнім або в бібліотеку.

СЛОВО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ – НА ВОЛИНІ

ЧИТАЙТЕ
Різноманітна духовна література: запитуйте у храмах, книгарні-бібліотеці «Ключі» за адресою: Луцьк, просп. Волі, 2 (навпроти ЦУМу, біля обласної юнацької бібліотеки). Розпорядок роботи: будні – 10.00 – 19 год; свята, суботи й неділі – 10–17 год.

ДИВІТЬСЯ
Передача «Духовна абетка»: середа – 20.00. «12 канал»

СЛУХАЙТЕ
Передача «Благо»: неділя – 6.30; FM-радіостанція «Сім'я і дім» (102,4 МГц).

ЧИТАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ, СЛУХАЙТЕ
Сайт pravoslavivolyuni.org.ua – історія, устрій єпархії, святині, персоналії, документи, новини, фото, газета, книги, аудіо, передруки.

ВОЛИНСЬКІ
ЕПАРХІАЛЬНІ
ВІДОМОСТІ

За єдину Помісну Українську Православну Церкву!

Свідоцтво про державну реєстрацію: ВЛ №219 від 03. 08. 2004 р.
Засновник і видавець – Управління Волинської єпархії Православної церкви України (Волинська духовна консисторія)
Віддруковано у ФОП Борсук Л. П., м. Луцьк, пр. Волі, 27. Тел. (0332) 71-03-01, ел. пошта: poligrafip_lutsk@ukr.net
Зам. №1018 Наклад 1300 пр. Передплатний індекс: 91241.

РЕДАКЦІЯ

Віталій КЛИМЧУК (головний редактор), Віктор ГРЕБЕНЮК (літературний редактор і коректор), протоієрей Віталій СОБКО, Арсен ГРЕБЕНЮК (верстка)

При використанні матеріалів часопису для публікації в інших ЗМІ посилання на нього обов'язкове. Редакція не завжди поділяє позиції авторів, які несуть відповідальність за достовірність поданої інформації, та залишає за собою право редагувати матеріали або не друкувати їх зовсім. Рукописи не рецензуються і не повертаються, листування з читачами тільки на сторінках газети.

ДОВІДНИК ВОЛИНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КОНСИСТОРІЇ

43025 Луцьк, Градний узвіз, 1. volynkonsistoria@ukr.net
Час роботи: понеділок-п'ятниця (крім святкових днів), 10:00-16:00, обідня перерва – 13:00-14:00

КЕРУЮЧИЙ ЕПАРХІЄЮ
Митрополит Луцький і Волинський МИХАІЛ. Тел. (0332) 72-44-64

КАНЦЕЛЯРІЯ
Канцлер - протоієрей Микола ЦАП. Тел. (0332) 72-53-63
Віцеканцлер - протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ. Тел. (0332) 72-44-64

ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР
Тел. (0332) 72-21-82 Голова центру - протоієрей Віталій СОБКО. Моб. (050) 661-56-68
Інформаційна служба (збір та опрацювання даних про діяльність єпархії)
infosluzhba@ukr.net Сайт - pravoslavivolyuni.org.ua info@pravoslavivolyuni.org.ua
Пресслужба (співпраця зі ЗМІ) - пресекретар протоієрей Віталій СОБКО. pres-sluzhba@ukr.net

Газета «Волинські єпархіяльні відомості». hazeta.vyev@gmail.com
Телестудія «Собор» - головний редактор диакон Сергій ПАНАЩУК
Радіостудія «Благо» - головний редактор протоієрей Віктор ПУШКО. blago@ukr.net

Видавничий відділ і книгарня-бібліотека «Ключі» - завідувач Дмитро ГОЛОВЕНКО. Тел. (050) 339-73-66, (067) 570-57-97 kljuchi@ukr.net

КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА
Старший капелан - протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ

ПЕНІТЕНЦІАРНА СЛУЖБА
Голова - протоієрей Андрій МОВЧАНЮК. Тел. (050) 661-12-46, garas100@gmail.com

ПАЛОМНИЦЬКИЙ ЦЕНТР «УКРАЇНА»
Керівник Лариса САВЧУК. Тел. (0332) 71-83-77, (050) 812-09-79

ВІДДІЛ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ
Голова - протоієрей Юрій БЛИЗНЮК. Тел. (095) 538-05-87

УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕПАРХІЇ У СПРАВАХ СІМ'Ї
протоієрей Василь КЛОЧАК. Тел. (066) 571-75-27

ВІДДІЛ З ПИТАНЬ ЗДОРОВ'Я ТА ПАСТІРСЬКОЇ ОПІКИ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ
Голова - протоієрей Назар БАБІЙ. Тел. (066) 215-84-27

ВІДДІЛ ЕКОЛОГІЇ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ
Голова - ігумен Никодим (СМІЛИЙ). Тел. (068) 698-64-10

ХУДОЖНЄ СЛОВО

ОКО (УРИВОК ІЗ РОМАНУ «МЕЛОНИ. АРХІВАТОРИ ЗЕМЛІ»)

...Усе почалося на озері. Він тихо сидів на березі поміж густих заростей верболозу і милувався красою навколишніх лук, блискучого дзеркала водного плеса перед ним і бузково-рожевих небес угорі.

«Господи, яка ж благодать у світі, створеному Тобою!» – в якусь мить мимоволі прохотилось у нього від захоплення. І серце додало, прошепотівши: «Гармонія у природі... О, як би я бажав примножити її серед людей, прислухавшись Тобі Твоїми дарами...»

І на такій сентиментально-поетичній ноті він раптом обірвав патетичну тираду, різко лягнувши себе долонею по оці! Величезна комаха, проте, встигла перед смертю вжалити його в око, якраз посередині верхньої повіки.

Тут уже було не до поезії. Він несамовито тер себе по дошкульному місцю, чим іще більше розпалював біль...

Свято вечірньої самоти було невинувато зіпсовано. Він мовчки склав вудочку, недбало позакладав до старого рюкзака похідні речі й енергійно перебираючи ногами, рушив до траси.

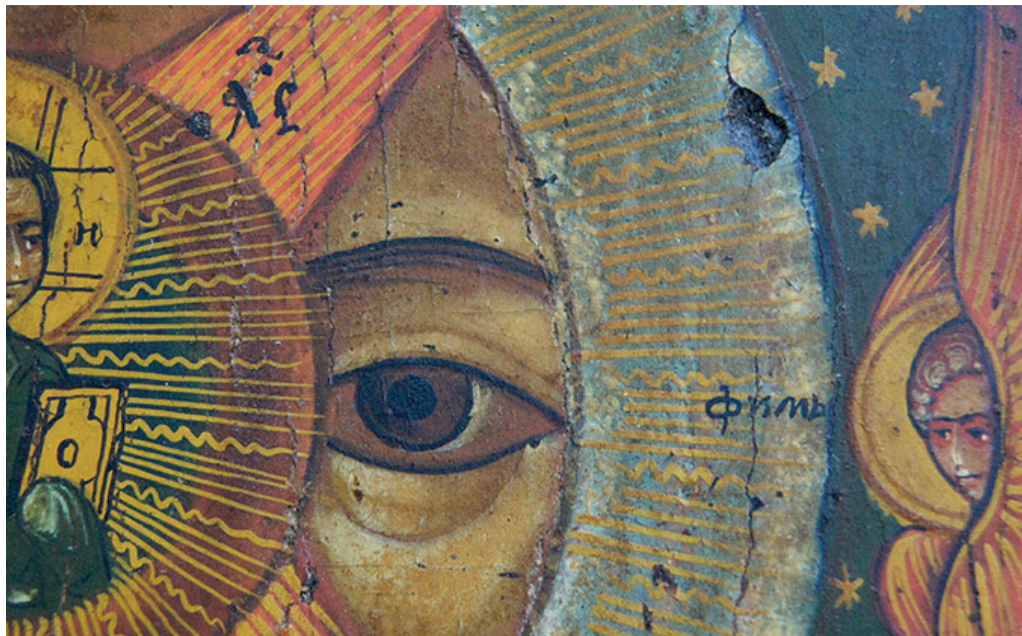
...Прокинувся перед полуднем. Ледве спромігся розплющити одне око. Друге нагадувало гумовий м'яч. Тіло горіло, як у пропасниці. «О Господи, що ж це зі мною? – стогнав він не знаходячи собі місця. – Невже така маленька комашка могла звалити з ніг мене – дужого здоров'я?» І ніхто йому не відповідав.

Його забрали в лікарню і кололи, впорскуючи ліки численними крапельницями. І найгіршим було те, що лікарі не могли встановити ні характер токсину, ані визначити тип антиотрути. «Це якась невідома науці комаха», – розводили руками.

Три дні і три ночі валявся він в агонії і ніхто не міг зарадити болю. Око не розплющувалося, і йому часом здавалося, що вже не розплющиться ніколи. Воно вже ніби жило власним життям: то починало пульсувати, то раптом в зінці спалахувало, що аж темніло йому світ, а то випікало зсередины, аж до мозку...

Болі тривали ще три дні, зрештою заспокоїлися. Весь цей час він намагався відлежуватися і відпочивати... Як же ми раптово відчуваємо потребу користуватися тією частиною тіла, яка болить!..

Біль минув так само раптово, як і починався. Одного ранку він прокинувся свіжий, бадьорий і повний сил. І тому вирішив зняти пов'язку. Повіки повернулися до попередніх розмірів, і він уже не боявся втратити зір. Кліпнув раз, другий. Ніби нічого. Тільки... якийсь туман чи то хмарки у повітрі. Дарма, то мине, заспокоював себе.

Наступного дня пішов на роботу. Першим ділом його викликав до себе шеф. І доручив купу справ, які зачекалася на нього, поки він слабував.

Доки стояв і роздивлявся шефа, око знову заболіло. Тоді раптом почорніло перед очима на якусь мить, знову розвиднілося – і на спині шефа він побачив... чорта! З короною на голові. Він не знав, який має вигляд чорт, та і хто може знати? Але те щось... було таким мерзено-бридким, і скалило свої щербаті зуби прямо на нього...

Він поспішно витер спітніле чоло, попросив вибачення у шефа і, затуляючи око рукою, вибіг... «Галюцинації! Я перевтомився! Може, побічний ефект від ліків, реакція на отруту комари... Це минеться!»

Дорогою опустив руку і ковзнув очима по секретарці шефа. По ній повзала оголена рогата німфа, з ручкою в наманікюрених пальцях.

«То я собі наувяляв – усім відомо, що секретарка спить із шефом...»

Він зачинився у себе в кабінеті, попив води, став перегортати папери.

За якийсь час до нього зайшов колега. На його спині висіла така ж нечисть, як у шефа, з короною на голові. «Невже на шефа митить? – пронеслося в думках. – Чи мене підсиджує?» Зразу ж відігнав ці думки.

Найбільше боявся, що побічний ефект так швидко не минеться. Але найгіршим, узагалі найгіршим, і він навіть боявся це уявляти, – було б те, що зміни у психіці невідворотні, і тепер йому місце у районній психлікарні, з обмеженням доступу, у палаті, де двері не мають ручок, і тебе ув'язнили, як якогось психа... бо ти став небезпечним для суспільства... Думки про це він намагався гнати від себе, сперечався з ними або взагалі ігнорувати.

...Тепер він дивився на сусідів, колег і знайомих, і знав, хто ласий на коханок, у кого в голові тільки гроші, хто собак любить більше, ніж людей, а хто уявляє себе генієм інтелекту... Деякі картини були очікувані, а деякі – цілком несподівані. Тішив себе тільки тим, що то побічний ефект, який швидко минеться, а поки що... можна просто порозважатися. А може, і справді відкриються йому якісь правдиві й несподівані факти?

Компромати... Він бачив навколо себе самі лише компромати. Побічний ефект уперто відмовлявся проминати...

Він швидко стомлювався, і після роботи тільки спав. Телевізор здавався непотрібним ящиком, після того всього кіно, яке він надивився за день...

Час минав, і скоро він зловив себе на тому, що не може стримуватися. Знання рвалося на волю, і язик чувався нестримністю, невиказаністю. Зрештою його прорвало...

– Усі шлункові хвороби – від переїдання, – сказав він одному колезі.

– А що як жінка дізнається? – шепнув на вухо другому.

– Не можна яму копати: за статистику сто відсотків тих, хто потрапляють до ям, – самі копачі!

І ще багато для кого знайшлося перчене слівце.

Одні його почали вважати хамом. Інші – екстрасенсом. Але з роботи мусив звільнитися. Язик багато до чого доведе. Чи око...

Ті (вже колишні) колеги, які вважали його екстрасенсом, передали його телефончик знайомим, а ті – своїм знайомим... І не встиг він отямитися після звільнення, як його домівку атакували численні гості. Хотіли довідатися про себе, а ще краще – про чужих чи рідних. Якби ще й по фотокартці секрети розкривав...

І він подумав, що раз так – не гріх і копіячку яку за це взяти... Однаково витрачав час і сили, особливо сили...

Так що, можна казати, він не бідував. А чи ні?

Скоро ця вся нечисть переслідувала його навіть уві сні. Не міг уже дивитися, яке огидне створіння по кому повзає. Колишнє життя здавалося таким безтурботно-ідилічним! А теперішнє – сучільні нерви і стрес.

– Стидоба! Ти прийшла з фотокарткою родички, а сама пліткуєш без кінця! Що за язик безсоромний у тебе!

– Чого питаєш мене про бабусю – не можеш діждати, поки помре? Я б тобі точно нічого не відписав! А з ярликом убивці не боїшся ходити?

Одні подумали, що він святий, бо розвінчує гріхи та вади, знає потаємне. Інші – що нечистий, сповнений злоби і демонів, які шукають, як тільки людину очорнити і засудити.

Потік цікавих скоротився, лишилися відчайдухи, які ще стукали в його двері. А друзів він просто не пускав – не хотів бачити їхніх демонів...

Але йому самому набридло. Одного дня він узяв хустину і просто перев'язав те око, що було хворим і тепер давало видіння. Друге виявилось нормальним.

Тягар звалився з його плечей, величезний тягар! Сонце світило як перше, травиця зеленіла, і по людях не лазили величезні бридкі комахи, чи то як їх назве. Життя знов усміхалося до нього.

Минав час... Якогось дня його так втомило, що він має зараз тільки одне око. Склав вудочки, зібрався на озеро, покликав старих друзів і сказав собі: «Хай би що, але дивитимусь на світ двома очима! А нечисть не хочу і не буду бачити! У мене є друзі, на світі є хороші люди, і то – брехня, що та чортівня намагається мені показати. Ти чуєш, нечисте, я тепер тебе просто ігноруватиму! Оголошую тобі ігнор, бойкот!» – І зняв пов'язку.

Сонце світило тепер в обидва ока, і зеленої травиці стало вдвічі більше. По нього заїхали друзі, з вудочками й відрами. І по них не лазила ніяка нечисть.

«Невже все стало нормально?» – аж дивувався він. І поїхав насолоджуватися красою призахідного сонця над озером, і луками, бузково-рожевими небесами, різнобарвними очками лугових квітів, і благословенням зелених коників та вірних друзів.

Ілана ДЕНЬ

Ілюстрація: Ікона «Всевидяче око» є символіко-алегоричною композицією на слова Святого Письма про всезахідного Бога: «Бо ось очі Господні на тих, що бояться Його, і на тих, що надіються на милість Його» (Пс. 32:18)

РАДИМО ПРИДБАТИ

КАЛЕНДАР ЗА НОВОЮЛІАНСЬКИМ СТИЛЕМ

Перехід Православної церкви України на новий стиль відбувається плавно, поступово. За поданням правлячого архієрея і дозволом Священного синоду вже зараз окремі громади нашої єпархії перейшли на нього. Чекаємо подальших рішень вищої церковної влади, за якими, гадаємо, на новоюліанум перейде переважна більшість парафій із початком нового церковного року (1 вересня).

А календар за новоюліанським стилем, випущений єпархіальним видавничим відділом «Ключі», знадобиться й зараз усім: і тим, хто вже за ним живе, і тим, хто має намір жити згодом. Тримаймо його перед очима, навікаймо до нього.

Купити календар можна в єпархіальній книгарні-бібліотеці «Ключі» (Луцьк, пр. Волі, 2; тел. 050 339-73-66, 067 570-57-97), храмах і монастирях.

ПРИТЧА

БАБУСИН УРОК

В однієї доброї й мудрої бабусі запитали: – Бабусю! Ти прожила таке тяжке життя, а душею залишилася молодшою за всіх нас. Чи є в тебе якийсь секрет?

– Є, милі. Усе добре, що мені зробили, я записую у своєму серці, а все погане на воді. Якби я робила навпаки, серце моє зараз було б усе в страшних шрамах, а так воно – рай затишний.

Бог дав нам дві дорогоцінні здібності: згадувати і забувати. Коли нам чинять добро, вдячність вимагає пам'ятати його, а коли чинять зло, любов спонукає забути його.

***

«Ухилийся від зла і твори добро; шукай миру і прагни його» (1 Пет. 3:11).

